

KESKEISIÄ NOSTOJA MAL-SOPIMUSSEUTUJEN SEURANNAN AJANKOHTAISTAPAAMISESTA (Helsingin-, Tampereen-, Oulun- ja Turun seudun MAL-sopimusten seurannasta vastaavat)

Aika: 16.2.2021 klo 14.00 - 16.00

Paikka: verkossa Teamsilla

Tilaisuuden tarkoitus:

Tapaaminen oli jatkoa 8.10.2020 järjestetyille HSYn ja Tampereen kaupunkiseudun MAL-sopimusten seurantaan liittyvälle tapaamiselle. Nyt mukaan haluttiin myös Oulun- ja Turun seudun MAL-sopimusten seurannasta vastaavat ja käydä heidän kanssaan keskustelua seurannan ajankohtaisista asioista sekä uudistamis- ja kehittämistarpeista. Tavoitteena oli edistää kokemusten vaihtoa ja vertaisoppimista.

ESITYKSET:

Tilannekatsaukset Helsingin-, Tampereen-, Oulun- ja Turun seudun sopimuseurannasta MAL-verkoston sivuilta <https://mal-verkosto.fi/2021/02/18/mal-sopimusseutujen-seurannan-ajankohtaistapaamisen-esitykset-16-2-2021/>

MUU VIITEAINEISTO:

MAL-sopimukset (2020 - 2030) ja seuranta-aineistot <https://ym.fi/maankayton-asumisen-ja-liikenteen-sopimukset>

Keskeisiä keskusteluteemoja mm.

- Miten seuranta palvelisi entistä paremmin seudun tarpeita ?
- Miten tehdään seurannasta entistä vaikuttavampaa ? Miten reagoidaan / tulisi reagoida yhtäältä kunnissa ja seututasolla ja toisaalta valtion päässä jos tulee poikkeamia tavoitteisiin nähden ?
- Tulisiko valtiolla olla vahvempi rooli niiltä osin kun seurannassa ilmenee poikkeamia ?
- Pitäisikö valtion ohjeistaa selkeämmin seurannan prosessia jotta eri sopimusalueiden seuranta ja vaikuttavuusarviointi olisi yhteismitallisempaa ?

HUOMIOITA JA KEHITTÄMISEHDOTUKSIA:

- Seudun kuntien ja valtion tulisi kehittää yhdessä vaikutusten arviointimenetelmiä, jotta toimenpiteiden vaikutuksia voidaan kuvata tarpeellisilta osin yhdenmukaisesti. Valtion tulee tarjota sopivia tietoaaineistoja ja tietopohjaa seutujen käyttöön.
- Mikäli valtio-osapuoli haluaa määritellä seuduille yhteisiä mittareita yleiskehityksen ja seutujen välisten vertailtavuuden seuraamiseksi, niin tieto niistä olisi hyvä saada hyvissä ajoin ja mittareiden olisi hyvä olla seurannan jatkuvuuden kannalta pitkäikäiset eli 4-vuotisten MAL-sopimuskausien yli. Jokaisella seudulla on oltava myös omaan sopimukseen parhaiten soveltuvat seurantaindikaattorit. Resurssien vuoksi ei toivota omien seurantaindikaattorien lisäksi isoa määrää valtion määrittelemiä indikaattoreita.
- Yksi kehittämisen kärki on kestävän liikkumisen seurannan parantaminen nykyisestä.
- Valtakunnallisten indikaattorien avulla voidaan konkretisoida maankäytön, asumisen ja liikenteen kehityssuuntia ja arvioida myös MAL-sopimusten vaikuttavuutta yhtä sopimuskautta pidemmällä aikavälillä. Vaikka sopimukset ovat sisällöltään erilaisia, voidaan niissä esitetyt tavoitteet tiivistä kolmeen päätavoitteeseen ja niitä kuvaavaan kysymykseen, joiden edistymistä tässä yhteenvedossa arvioidaan: Maankäyttö: Tiivistyykö ja eheytyykö yhdyskuntarakenne? Asuminen: Vastaako asuntotuotanto kysyntään? Liikenne: Kehittykö liikkuminen kestävämpään suuntaan? (Lähde seurantakatsaus).
- Sopimuskirjauksissa tulee miettiä jo etukäteen riittävän tarkasti miten seuranta siltä osin toteutetaan ja mitä mittareita käytetään. Nyt on välillä vaikea tietää mitä aika ympärilyönteillä kirjauksilla haetaan ja miten niitä voisi jotenkin järkevästi seurata.
- MAL-sopimusseutujen työkalujen koonti toisi lisäarvoa sopimusten toteuttamiseen: Esimerkiksi Tampereen seudulla MAL-sopimukseen kytkeytyy mm. Keskustabarometri, paikkatietopohjainen Yritysalueiden seurantaväline, Eriytymiskehityksen seurantatyökalu, Yhdyskuntarakenteen ilmastovaikutuksia seuraava työkalu, Viherkerroin
- Lounaistiedon tuottama verkkopohjainen seuranta ja indikaattoriaineisto on hyvä alusta avoimen viestinnän periaatteita hyödyntävä työkalu jossa voi hyvin seurata kehitystä aikasarjoittain <https://www.lounaistieto.fi/>
- Vaikuttavuuden parantaminen

- MAL-seuranta on tällä hetkellä keskeisin vuosittain muodostettava kokonaiskuva seudullisen suunnittelun kehityksestä
 - Osa indikaattoreista luontevimpia 3-4 vuoden seurantajaksoissa, osa vuosittain
 - Päästövähennys-indikaattoreita mukaan
 - Osa indikaattoreista kaikille MAL-seuduille yhteisiä?
- Miten saadaan tieto paremmin käyttöön sekä kansallisesti että erityisesti seudun sisällä?
 - Osa tiedosta muokattava päättäjille hyödynnettäväksi, osa soveltuu asiantuntijakäyttöön (laajat seurantaraportit)
 - Päättäjätietoa kehitettävä visuaalisemmaksi ja ohjaavammaksi
- MAL-seurannan nivominen vahvemmin osaksi Rakennemalleja tai -suunnitelmia (Kaupunkiseutusunnitelmaa) ja sen toteutumisen seuranta
- Tietoaineistojen ja tiedontuotantoprosessin kehittäminen seututasolla
- Kestävän liikkumisen edistymisen seuranta kehitettävä (pohjautuu paljolti harvoin tehtävään henkilöliikennetutkimukseen ja liikennemalleihin), seutujen omat mittarit käyttöön - saatavuus? Liikenneturvallisuus ja joukkoliikenteen nousut paikoitellen mukana
- Tiedontuotannon automatisoinnissa vielä kehitettävää
- Siirtyminen laadullisesta kuvauksesta karttaesityksiin ja edelleen selainpohjaisiin tietopalveluihin (Dashboard)
- Data avoimeksi
- Uusien MAL-seutujen käytäntöjen tunnistaminen ja vertaisoppiminen vanhojen ja uusien kesken.

LOPUKSI / JATKOA

- Koska Helsingin, Tampereen , Turun ja Oulun MAL-sopimukset ovat vakiintuneita MAL-suunnittelun välineitä ja elävät omaa elinkaarivaihetta (4. sopimuskierron) niin ei ollut mielekästä yhdistää tulevia uusia sopimuseutuja (Jyväskylän, Lahden ja Kuopion seudut) tähän tilaisuuteen jonka fokus on seurannassa.
- Sekä vanhat että uudet sopimuseudut olisi tarkoitus saattaa yhteen 26.4.2021 klo 12 - 15 toteutettavassa MAL-verkoston, ympäristöministeriön ja Kuntaliiton yhteisessä webinarissa jossa käsitellään kaupunkiseutusunnitelmien valmistelua ja toimeenpanoa, MAL-sopimuseutujen suunnittelun tilannetta ja ajankohtaisia suunnittelukysymyksiä. Käymme dialogia mm. siitä, miten kaupunkiseudut näkevät MRL-uudistuksessa ehdotetun kaupunkiseutusunnitelman ja sen vaikutukset kaupunkiseutujen suunnitteluun. Tarkempi ohjelma ja ilmoittautumislinkki tulevat myöhemmin.

Jakelu / tiedoksi:

Helsingin seutu

Irma Karjalainen (HSY)
Aarno Kononen (HSL)
Anna-Maria Kotala (HSY)
Mikko Pusa (HSY)
Vilja Tähtinen (HSY)
Hanna Eriksson (HSL)
Taru Pakkanen (Traficom)

Tampereen kaupunkiseutu

Päivi Nurminen (TKS)
Juhani Pohjonen (TKS)
Tapani Touru (TKS)
Jussi Välimäki (TKS)
Kaisu Kuusela (TKS)

Oulun seutu

Paula Paajanen (Oulun kaupunki)
Claes Kruger (Oulun kaupunki)
Matti Konttinen (Oulun kaupunki)
Kati Kiiskilä (Sitowise)
Heino Heikkinen (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus)

Turun seutu

Jyrki Lappi (Turun kaupunki)
Paula Keskikastari (Turun kaupunki)
Sanna Kari (Turun kaupunki)
Noora Mäki-Arvela (Varsinais-Suomen liitto)

Ympäristöministeriön MAL-sopimuksista vastaavat

Tulevien uusien MAL-sopimusseutujen valmistelusta vastaavat (Jyväskylän-, Lahden- ja Kuopion seudut)